

Анісімов В. О.,

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ГРОМАДСЬКІСТЬ ЯК СУБ'ЄКТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах суспільного розвитку корупційні явища стали визначним фактором, який доволі сильно перешкоджає розвитку суспільних відносин та забезпеченню національної безпеки в Україні. Корупція негативно позначається не лише на соціально-економічній та політико-правовій сфері суспільної життєдіяльності, але й на свідомості населення країни та розвитку міжнародних відносин. На даний час корупційні явища стали активніше витіснити етично-правові взаємовідносини в суспільстві, чим плавно стають нормою поведінки. Громадськість завзято виступає в якості суб'єкта запобігання корупції. Відповідно до вище зазначеного, можна дійти висновку, що й держава допомагає зблизити зусилля з населенням в процесі боротьби з корупцією. Проте, впродовж тривалого проміжку часу відбуваються суперечки стосовно чіткого визначення терміну «громадськість», її правового статусу та функції тощо. Враховуючи велику роль інституту громадськості, потрібно розуміти, що має під собою це поняття.

У великому тлумачному словникові сучасної української мови під громадськістю розуміється передова частина, передові кола суспільства [3, с. 262]. У юридичній енциклопедії визначено «громадськість як соціально активну частину суспільства, яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни» [7, с. 640].

С. Глушко зауважує, що громадськість – «це будь-яка особа права (фізична чи юридична особа, об'єднання громадян, їх організація тощо), не наділена публічно-владними повноваженнями, яка самостійно або спільно з іншими особами бере участь у відносинах з приводу запобігання та протидії корупції на підставі й у спосіб, передбачені чинним законодавством України» [4, с. 115].

В. Василевич вважає, що це організована сукупність фізичних та юридичних осіб приватного права, а також їх об'єднань, яка на добровільних засадах бере участь у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики, у тому числі через здійснення контролю за

виконанням органами публічної влади, їх посадовими та службовими особами актів чинного законодавства [2, с. 58].

Досить чітким та повним є перелік прав громадськості щодо антикорупційної діяльності, регламентований статтею 21 Закону України «Про запобігання корупції» [5]:

1) інформувати про виявлення фактів здійснення корупційних порушень, реального, потенційного конфлікту інтересів спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, Національному агентству, керівництву чи іншим представникам органу, підприємства, установи чи організації, в яких були вчинені ці правопорушення або у працівників яких наявний конфлікт інтересів, а також громадськості;

2) надсилати запити і отримувати від органів державної влади, органів влади АРК, органів місцевої влади відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», інформаційні дані щодо діяльності в сфері запобігання корупції;

3) здійснювати або замовляти здійснення публічної антикорупційної експертизи нормативно-правового забезпечення, надавати відповідно до результатів експертизи рекомендацій до належних установ, а також одержувати від них інформацію щодо врахування даних рекомендацій;

4) приєднуватися до парламентських слухань та іншого роду заходів, спрямованих на запобігання корупційним злочинам;

5) надавати рекомендацій правовим суб'єктам законодавчої ініціативи стосовно напрямів покращення законодавчої бази регулювання взаємовідносин у даній сфері;

6) здійснювати або замовляти здійснення різного роду досліджень, зокрема й наукового та соціологічного спрямування тощо, в сфері запобігання корупції;

7) забезпечувати реалізацію заходів стосовно надання інформації населенню щодо результатів боротьби з корупцією;

8) проведення публічного контролю за дотриманням законодавчих норм у процесі боротьби з корупцією з одночасним застосуванням таких форм контролю, які не заперечує чинне законодавство;

9) забезпечувати реалізацію інших заходів, які не заперечує чинне законодавство в сфері запобігання корупції.

Щодо завдань, то вони у кожній громадській організації різняться. Але, в цілому, слід виокремити такі основні завдання [1]: поширення цінностей та ідеалів громадянського суспільства; застосування процедур участі громадськості у формуванні та реалізації публічної політики; захист та представництво на всіх рівнях громадських інтересів; захист законних соціальних, економічних, культурних та

інших прав і свобод членів; всебічне сприяння запобіганню та протидії проявам корупції на всіх рівнях; формування антикорупційного світогляду та правосвідомості громадян України на основі принципів справедливості та добросовісності.

Отже, немає сумніву, що найголовніше завдання в процесі здійснення державної антикорупційної політики полягає у радикальній зміні громадської свідомості, формуванні серед населення кардинального неприйняття корупційних злочинів. Розв'язання даного завдання потрібно забезпечити насамперед за рахунок плавного посилення правової культури суспільства, забезпечення найбільшої прозорості процесу надання державних послуг, та безперервної адресної запобіжної діяльності в усіх муніципальних органах державної та місцевої влади, а також в саморегулюючих установах. Водночас саме інструменти та методи правового характеру можуть реально сприяти ефективній боротьбі з корупцією. Законодавчі акти виступають складовим елементом в об'єднанні всіх зусиль населення, дозволяють зробити власний внесок інститутам громадянського суспільства та громадськості у процес боротьби з корупцією, посилюючи їх роботу щодо контролю за діяльністю органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Білецький А. В. Поняття громадськості як суб'єкта запобігання корупційній злочинності та правові засади її запобіжної діяльності. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2016. № 31. С. 204–218.

2. Василевич В. В. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.: В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін. ; за ред.проф. Ю. В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. Київ : Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун». 2005. 1728 с.

4. Глушко Є. В. Проблеми розуміння категорії «громадськість» у контексті протидії корупції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 10-2(1). С. 113–115.

5. Закон України «Про запобігання корупції»: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII/ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

6. Московець В. І. Громадськість як інститут громадянського суспільства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2. С. 37–43.

7. Юридична енциклопедія : в 6 т. Ред.кол.: Ю. С. Шемшученко (відп.ред.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 1: А–Г. 1998. 672 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-303-6-14>

Березка Н. О.,

*аспірантка кафедри публічного управління та економіки
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ЛОБІЗМУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Лобізм – це процес діяльності, коли групи або особи намагаються вплинути на прийняття рішень урядом або законодавчою владою на користь своїх інтересів. Лобісти можуть включати представників промисловості, бізнесу, професійних груп, некомерційних організацій та інших груп, які прагнуть вплинути на рішення, що стосуються їхніх інтересів.

Лобіювання – це спроба вплинути на дії органів державної влади та місцевого самоврядування через законні засоби з метою підтримки певних інтересів. Цей процес має на меті досягти прийняття важливих рішень, що відповідають інтересам зацікавлених осіб.

Лобісти використовують різноманітні методи, такі як звернення до законодавців та державних службовців, публічні виступи, фінансову підтримку політичних кандидатів та партій, організацію кампаній з впливу на громадську думку та інші [3, с. 149].

У наші часи, в українському суспільстві, поширеною є думка, що приховане (тіньове) лобіювання існує на всіх рівнях влади.

Більшість українців сприймає інститут лобіювання негативно. Цьому сприяє кілька факторів, зокрема:

- недостатня кількість доступної інформації про легальний лобізм поряд з гучними скандалами щодо виявлення «тіньових» схем;

- відсутність чітких механізмів лобіювання в українському законодавстві, що призводить до невмотивованого застосування іноземних термінів;